

Podklady k návrhu metodiky pro provádění místního šetření, včetně stanovení podmínek pro obyvatelnost či neobyvatelnost bytu z pohledu požární bezpečnosti.

Obecné podmínky

Tento dokument byl zpracován na základě žádosti Úřadu vlády České republiky, Sekce pro lidská práva a podle Vládou ČR schválených usnesení č. 669/16 „Problémy spojené s bydlením sociálně vyloučených a návrhy jejich řešení a č. 670/16 „Identifikace problémů v oblasti bydlení, které vyplynuly při poskytování dávek na bydlení“.

Podle obsahu shora uvedených ustanovení se jedná o problematiku již v minulosti zkolaudovaných prostor pro bydlení (obydlí; dále jen „bytová jednotka“), které se v současné době nalézají ve špatném stavebně technickém stavu, ohrožujícím zdraví a život obyvatel. Jejich užívání současně zpravidla souvisí s vyplácením dávek určených na zajištění bydlení.

Hasičský záchranný sbor ČR (dále jen „HZS ČR“) patří mezi státní orgány, které jsou svojí povahou orgány veřejné moci. Veřejnou moc však mohou uplatňovat pouze v případech a v mezích stanovených zákonem a způsobem, který zákon stanoví. V ústavním zákonu č. 2/1993 Sb., Listině základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., (dále jen „Listina základních práv a svobod“), v článku 12, je uvedeno že "do obydlí není dovoleno vstupovat bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí." Toto právo není absolutní, v tom smyslu, že by nebylo možné do něj zasáhnout. Předpokladem k tomu ovšem je, že budou dodrženy podmínky uvedené výše.

HZS ČR, tedy Ministerstvo vnitra- generální ředitelství HZS ČR (dále jen „MV-GŘ HZS ČR“) a hasičský záchranný sbor kraje (dále jen „HZS kraje“) jako ústřední správní úřady na úseku požární ochrany, vykonávají státní požární dozor a jsou dotčenými orgány státní správy na úseku požární ochrany podle § 24 odst. 1 písm. g), § 26 odst. 2 písm. b), § 31, § 32 a § 35 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o požární ochraně“). Podrobnosti výkonu státního požárního dozoru jsou uvedeny ve vyhlášce č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). Další související regulační opatření v rámci působnosti, např. vstup na nemovitosti vyplývá z ustanovení § 22 zákona o požární ochraně a § 28 zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru).

Výkon státního požárního dozoru

Státní požární dozor lze vykonat z hlediska problematiky bydlení sociálně vyloučených podle ustanovení § 31, § 32 a § 35 zákona o požární ochraně.

1. Kontrolou dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně případně kontrolou plnění uložených opatření [§ 31 odst. 1 písm. a) a h) zákona o požární ochraně]

- Kontrolu vykoná příslušný HZS kraje [§ 35 písm. a) zákona o požární ochraně].

- Kontroly jsou vykonávány v rozsahu plánu kontrol na kalendářní rok, který zpracovává HZS kraje, podle aktuálních potřeb HZS kraje nebo požadavků Ministerstva vnitra-generálního ředitelství HZS ČR, po požáru, je-li třeba v daných souvislostech prověřit dodržování povinností, na základě podnětu podaného jiným orgánem, právnickou osobou, fyzickou osobou apod. nebo bude-li ke kontrole shledán důvod HZS kraje.
- Vykonat kontrolu lze u právnických osob a podnikajících fyzických osob v souvislosti s jimi provozovanou činností nebo u fyzických osob jako vlastníků stavby (pronájem bytů) [kontrolu jsou právnické a podnikající fyzické osoby povinny umožnit podle § 5 odst. 1 písm. f) zákona o požární ochraně].
- Při výkonu státního požárního dozoru kontrolou dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně je povinná fyzická osoba umožnit výkon podle § 17 odst. 4 zákona o požární ochraně.
- Kontrolu lze v uvedeném případě vykonat pouze ve smyslu § 2 odst. 2 (případně § 7) zákona o požární ochraně ve společných prostorách stavby (např. chodby, společné prostory půdy a sklepa). Do bytových jednotek nelze podle Listiny základních práv a svobod vstupovat, pokud odlišný postup neupravují zvláštní zákony [např. zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)].
- Výsledek kontroly - kontrolní zjištění uvede kontrolující v „protokolu o kontrole“.

2. Posuzováním dokumentace, projektové dokumentace staveb a ověřováním, zda byly dodrženy podmínky požární bezpečnosti staveb vyplývající z posouzených podkladů, dokumentace a projektové dokumentace, včetně podmínek vyplývajících z vydaných stanovisek [§ 31 odst. 1 písm. b) a c) zákona o požární ochraně]

- Posouzení a ověření vykoná příslušný HZS kraje, jako dotčený orgán státní správy v rámci řízení podle stavebního práva [§ 35 písm. b) zákona o požární ochraně].
- Výsledkem posouzení i ověření je závazné stanovisko nebo stanovisko vyžadované zvláštním právním předpisem [zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů; § 31 odst. 4 zákona o požární ochraně].
- Závazné stanovisko HZS kraje jako dotčeného orgánu státní správy je podkladem pro rozhodnutí nebo jiný úkon stavebního úřadu.
- Při výkonu státního požárního dozoru posuzováním dokumentace, projektové dokumentace staveb a ověřováním, zda byly dodrženy podmínky požární bezpečnosti staveb vyplývající z posouzených podkladů, dokumentace a projektové dokumentace, včetně podmínek vyplývajících z vydaných stanovisek, vyplývají obecně povinnosti z právních předpisů na úseku stavebního práva s podrobnostmi, které upravuje ustanovení § 31 a zvláště pro fyzické osoby § 17 odst. 4 zákona o požární ochraně.
- Pokud stavební úřad vykoná kontrolní prohlídku stavby, může se této prohlídce jako přizvaný dotčený orgán státní správy zúčastnit příslušný HZS kraje podle ustanovení § 133 stavebního zákona. Na provádění prohlídky stavby se nevztahují zvláštní právní předpisy o státní kontrole (např. kontrolní řád).
- HZS kraje, který se zúčastní kontrolní prohlídky stavby (např. prohlídka již užívané stavby), vyhotoví „záznam/sdělení“, jako podklad stavebnímu úřadu k vedení jednoduché evidence o vykonané kontrolní prohlídce jednotlivých staveb. V dokumentu

musí být uvedeno, kdy byla kontrolní prohlídka provedena, které stavby se týkala a jaký je její výsledek z hlediska požární bezpečnosti stavby.

3. Zjišťováním příčin vzniku požárů [§ 31 odst. 1 písm. f) zákona o požární ochraně]

- Zjišťování příčin vzniku požárů vykonává příslušný HZS kraje [§ 35 písm. c) zákona o požární ochraně].
- Uvedený výkon státního požárního dozoru provádí HZS kraje výhradně vždy po požáru.
- Při zjišťování příčiny vzniku požáru spolupracuje HZS kraje s orgány činnými v trestním řízení, orgány státní správy a orgány státního odborného dozoru.
- Při výkonu státního požárního dozoru zjišťováním příčiny vzniku požáru vyplývají povinnosti související s umožněním výkonu zejména z § 5 odst. 1 písm. f) a g) zákona o požární ochraně, fyzická osoba musí umožnit výkon, tedy např. strpět i vstup do bytové jednotky podle § 17 odst. 4 zákona o požární ochraně.
- Výsledky a závěry zjišťování příčin vzniku požárů se uvádějí do odborných vyjádření, popřípadě znaleckých posudků, které slouží k dalšímu řízení (§ 50 odst. 4 vyhlášky o požární prevenci).

Vstup na nemovitosti

1. Vstup na nemovitosti podle zvláštních právních předpisů

- Příslušníci HZS ČR mohou být vyzváni k součinnosti (např. zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů).

Příslušníci HZS ČR mohou v rámci plnění svých úkolů vstupovat do bytových jednotek, pokud jsou naplněny podmínky ustanovení § 22 zákona o požární ochraně nebo § 28 zákona o hasičském záchranném sboru.

2. Vstup na nemovitosti podle § 22 zákona o požární ochraně

- Vlastník (správce, uživatel) je povinen umožnit vstup na nemovitost k provedení opatření nutných ke zdolání požáru, nebo k zamezení jeho šíření, popřípadě k provedení jiných záchranných prací.
- Záchrannými pracemi se rozumí činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin [§ 2 písm. c) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o integrovaném záchranném systému“)].
- Mimořádnou událostí se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací [§ 2 písm. b) zákona o integrovaném záchranném systému].

- Vlastník (správce, uživatel) je povinen vyklidit pozemek nebo odstranit stavbu, nebo strpět vyklizení pozemku, odstranění stavby nebo jejich částí.
- Při plnění úkolů spolupracuje HZS ČR se správními úřady a jinými státními orgány, orgány územní samosprávy a s osobami (§ 19 odst. 1 zákona o hasičském záchranném sboru).
- Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a s jejich přípravou povinny strpět vstup osob provádějících záchranné nebo likvidační práce na pozemky a do staveb a použití nezbytné techniky, provedení terénních úprav, budování ochranných staveb, vyklizení pozemku a odstranění staveb, jejich částí a porostů, pokud jsou vlastníky nebo uživateli nemovitostí a pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak [§ 23 odst. 2 písm. b) zákona o integrovaném záchranném systému].
- Fyzické osoby jsou povinny strpět omezení vyplývající z opatření stanovených při mimořádné události a omezení nařízená velitelem zásahu při provádění záchranných a likvidačních prací a strpět pokud je to nutné k provádění záchranných a likvidačních prací a pokud jsou vlastníkem, uživatelem nebo správcem nemovitosti, vstup osob provádějících záchranné nebo likvidační práce na pozemky nebo do objektů, použití nezbytné techniky, provedení terénních úprav, budování ochranných staveb, vyklizení pozemku a odstranění staveb, jejich částí, zařízení a porostů [§ 25 odst. 2 písm. a) a c) zákona o integrovaném záchranném systému].
- Informace o opatřeních nutných ke zdolání požáru, nebo k zamezení jeho šíření, popřípadě k provedení jiných záchranných prací jsou uvedeny v dokumentaci o zásahu, kterou vede příslušný HZS kraje.

3. Vstup do obydlí, jiného objektu a na pozemek podle § 28 zákona o hasičském záchranném sboru

- Příslušníci HZS ČR jsou oprávněni vstoupit do bytové jednotky při důvodném podezření, že je ohrožen život nebo je vážně ohroženo zdraví člověka nebo hrozí škoda na majetku, která by mohla přesáhnout částku 50 000 Kč.
- Za účelem vstupu mohou za shora uvedených podmínek příslušníci HZS ČR bytovou jednotku otevřít nebo jiným způsobem si do ní zjednat přístup.
- Nebrání-li tomu okolnosti, musí zajistit příslušníci HZS při vstupu do obydlí přítomnost nezúčastněné osoby, současně vyrozumívají o vstupu do obydlí bez zbytečného odkladu Policii České republiky.
- Informace o vstupu jsou uvedeny v dokumentaci o zásahu, kterou vede příslušný HZS kraje.

Zpracoval: plk. Ing. Vladimír Machander

Dne 27. 9. 2016